

PhDr. Pavel Štěpán, Ph.D.

**Ohňan, Dobromysla a Renesmee.
K posuzování osobních jmen
v Ústavu pro jazyk český AV ČR**

Oddělení onomastiky od roku 2009 posuzuje jména a příjmení pro účely jejich zápisu do matričních a osobních dokladů. Vždy je třeba vyhodnotit, zda je konkrétní jméno nebo příjmení v souladu s platným matričním zákonem, avšak na jednotlivé podoby je uplatňováno především jazykové hledisko. Přednáška se zaměří na zásady, z nichž při vystavování stanovisek ke jménům vycházíme, a na nejčastější problémy, které je třeba řešit. Vzhledem k tomu, že podle zákona nelze českému občanovi zapsat jméno zdobné nebo domácké, často narážíme např. na ne zcela ostrou hranici mezi oficiálními a neoficiálními podobami jména. Zmíníme se o potížích, na které narážíme při ověřování neobvyklých cizích jmen a příjmení, při posuzování jmen přepsaných z cyrilice nebo při ověřování jmen transgender osob. Zaměříme se i na komunikaci se žadateli o stanoviska, na jejich nejčastější požadavky i a na jejich argumentaci. Pozornost bude věnována rovněž změnám matričního zákona, které naši práci ovlivňují.

PhDr. Martina Ptáčnicková, Ph.D.

**Změny toponym v jazykové krajině Prahy
aneb Mezi náměstím Jana Palacha a ulicí
Ukrajinských hrdinů**

Snad žádný jiný druh vlastních jmen nedokáže na přicházející politické a společenské zvraty zareagovat tak rychle, jako to umí jména městských veřejných prostranství. Přednáška se zaměří na fenomén přejmenování městských toponym, s nímž se dějiny měst od 2. poloviny 19. století do současnosti potýkají zcela běžně. Pozornost bude věnována jak úřednímu přejmenování, tak i tomu spontánnímu, které nevychází ze strany městské samosprávy, ale je iniciováno širokou veřejností. Přednášející představí teorii jazykové krajiny a nastíní možnost jejího uplatnění ve výzkumu městského prostoru a jeho dějin, stejně jako i ve školní výuce. Teorii jazykové krajiny uvede na příkladech z urbanonymie 20. a 21. století, přičemž zvláštní pozornost věnuje spontánnímu vzniku jména náměstí Jana Palacha. V závěru se přednáška zaměří i na aktuální téma úředního přejmenování veřejných míst i spontánního přelepování uličních tabulí v reakci na ruskou vojenskou agresi na Ukrajině.

PhDr. Pavel Štěpán, Ph.D.

Ústav pro jazyk český AV ČR

Působí v oddělení onomastiky Ústavu pro jazyk český AV ČR, od roku 2017 je jeho vedoucím. Zaměřuje se především na výzkum zeměpisných jmen. Je vedoucím autorského kolektivu Slovníku pomístních jmen na Čechách, autorem dvou knižních monografií a více než sedmdesáti odborných článků. Je vedoucím redaktorem časopisu Acta onomastica. Externě spolupracuje s Ústavem českého jazyka a teoretické komunikace Filozofické fakulty UK, kde vyučuje povinně volitelné semináře zaměřené na problematiku vlastních jmen, vede bakalářské a diplomové práce a působí jako školitel doktorského studia. Věnuje se i popularizaci; je spoluautorem několika kolektivních popularizačních knih o češtině a od roku 2014 do roku 2022 publikoval pravidelné jazykové sloupky v Týdeníku Rozhlas.

PhDr. Martina Ptáčnicková, Ph.D.

Ústav pro jazyk český AV ČR

Vystudovala český jazyk a literaturu na Filozofické fakultě UK. Působí v oddělení onomastiky Ústavu pro jazyk český AV ČR, kde se věnuje jménům pražských veřejných prostranství a pomístním jménům Broumovska a Českého koutku v Kladsku. Je autorkou monografie Mezi Stalinovou třídou a Husákovým tichem. Kapitoly z pražské toponymie (Academia, 2021), autorkou řady onomastických studií a spoluautorkou hesel pro elektronickou verzi Slovníku pomístních jmen v Čechách.

Mgr. Pavel Kořínek, Ph.D.

**Batlička v bublinách, Čapek mezi panely.
Česká literatura v komiksových adaptacích
doma i ve světě**

Adaptace literárních děl tvořily ve 20. století nikoli nepodstatnou součást domácí komiksové produkce. Kromě základního popsání, zmapování a usouvztažnění komiksových adaptací literárních děl české literatury - a to včetně těch vznikajících mimo domácí prostor - dojde v přednášce i na obecnější otázky specifik komiksových adaptací jako takových.

Mgr. Pavel Kořínek, Ph.D.

Ústav pro českou literaturu AV ČR

Literární vědec, historik a teoretik komiksu, pracuje v Ústavu pro českou literaturu Akademie věd ČR. Byl hlavním redaktorem dvousvazkových Dějin československého komiksu 20. století (2014, spolu s Tomášem Prokúpkem, Martinem Foretem a Michalem Jarešem) a jedním z autorů úvodové příručky V panelech a bublinách. Kapitoly z teorie komiksu (2015, spolu s Martinem Foretem a Michalem Jarešem). Spolu s Lucíí Kořínkovou vydal monografii a antologii Punťa: zapomenutý hrdina českého komiksu 1934–1942 (2018), v roce 2019 pak následovala objemná monografie o časopise Čtyřlístek. Coby kurátor se podílel na několika přehledových výstavách českého komiksu v ČR i zahraničí, od roku 2018 působí též jako předseda České akademie komiksu.

Prof. Jiří Trávníček, M. A.

Česká čtenářská republika

Jací jsme čtenáři a čím jsme na tomto poli specifičtí? Přednáška se zaměří na českou čtenářskou kulturu, jak se vyjevila v rozsáhlém výzkumu české populace prostřednictvím čtenářských životopisů. Autor celý výzkum představí a poté se soustředí na to podstatné, co z něj vyplynulo – optikou generací a klíčových fenoménů.

prof. Jiří Trávníček, M. A.

Ústav pro českou literaturu AV ČR

Literární teoretik, historik a kritik, též editor, vysokoškolský učitel. Zaměřuje se na moderní českou a středoevropskou literaturu; v poslední době pak hlavně na čtenářskou kulturu. Autor několika knih. Pracuje v Ústavu pro českou literaturu AV ČR.

Mgr. et Mgr. Stanislava Fedrová, Ph.D.

Staří mistři

Komentovaná prohlídka expozice Staří mistři ve Schwarzenberském paláci (Národní galerie), s díly vzniklými od 16. do 18. století v kontextu evropských českých zemí. Světla a stíny, povrch a hloubka uměleckých děl i způsob jejich prezentování.

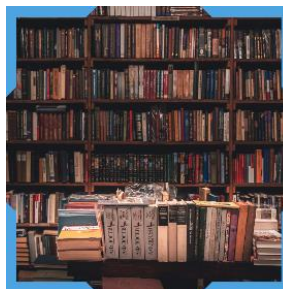

Mgr. et Mgr. Stanislava Fedrová, Ph.D.
Ústav pro českou literaturu AV ČR

Analytička a teoretička, čtenářka a pozorovatelka. Zabývá se historickou poetikou a teorií literatury a výtvarného umění. Obou specializací pak využívá v intermediálním bádání, soustředěném na vztahy a průniky verbálního a vizuálních umění. V knize napsané s Alicí Jedličkovou Viditelné popisy (2016) usiluje o rehabilitaci popisu odhalením jeho reprezentačního potenciálu z pohledu několika disciplín. Ve spolupráci s historiky umění také sleduje fenomény procházející napříč uměními (výstavy a knihy Ne spatříte hada, 2017, Cirkus pictus – zázračná krása a ubohá existence, 2017). Působí v odděleních teorie Ústavu pro českou literaturu a Ústavu dějin umění AV ČR.

I vy se můžete stát knihovnědným detektivem

Co se stane, když se sejde sedm knihovědkyň, vizuální umělkyně a kreativní produkční? Animovaný seriál Knihovnědní detektivové! Knihovna Akademie věd ČR ve svém vědecko-popularizačním projektu Knihovnědní detektivové představuje knihovědu jako atraktivní a moderní obor. Každý ze sedmi dílů uvede jeho odborná garantka – knihovnědkyně, spoluautorka a průvodkyně v jedné osobě. Témata jednotlivých epizod odrážejí jedinečnou osobnost každé z nich, lásku k ilustraci, respekt k duši knihy, zkušenosti z letitého pátrání, propojení starého a nového a fascinaci moderními technologiemi. Dozvíte se, pod jakým společenským tlakem vznikal knihtisk, jak se zaplňovala slepá místa na mapách, jestli kniha může způsobit revoluci a jak kniha umírá. Knihovnědní detektivové vás vezmou na vizuálně podmanivou cestu časem a myšlením. Společně pohlédnete na knihu nově a netradičně. Odhalíte tajemství, která jsou ukryta v historické knižní sbírce Knihovny Akademie věd ČR. Protože i vy se můžete stát knihovnědným detektivem...

1. **Proměna Narcise** – Mgr. Markéta Kučerová
2. **Pokrok nezastavíš** – PhDr. Veronika Sladká
3. **Z neznámých krajin** – Mgr. Vendula Vráblíková
4. **Americký sen** – Mgr. Helena Žáčková
5. **Pošli to dál** – Mgr. Andrea Jelínková
6. **Čas nespraviš** – Mgr. Lenka Bártová
7. **Knižní kořist** – PhDr. Lenka Veselá, Ph.D.

Mgr. Helena Žáčková

Čtenářské možnosti překladů a adaptací

Světovou literaturu český čtenář nejčastěji přijímá v překladech, mnohým se ale do povědomí dostává i díky nejruznějším adaptacím, například těm filmovým. Zarytí milovníci literatury mohou s adaptacemi nesouhlasit, ale je překlad skutečně o tolik lepší než adaptace? Jaké měly překlady a adaptace možnosti dříve a jaké mají dnes? Jak mohou ovlivnit čtenáře a k čemu se naopak mohou čtenáři hodit? Možná dáme adaptacím ještě jednu šanci.

Mgr. Helena Žáčková

Helena patří mezi nejnovější posily týmu knihovnědných detektivů. Její dobrodružná a energická povaha ji často o dovolených zavádí na daleké výpravy. Specializuje se na dětské čtenářství, ale role nováčka jí umožňuje prozkoumávat vše, co jí tento fascinující obor nabízí. Zkušenosti ze života jí jednoho dne určitě zavedou i na poli knihovnědy na stejně fascinující cestu, jako jsou její současné zahraniční, které podniká a o kterých píše na blogu pod názvem Paštiky za hranice.

PhDr. Veronika Sladká

Příběh vynálezce knihtisku – storytelling ve výuce

Vynález knihtisku v polovině 15. století radikálně změnil způsob, jak se učíme, přemýšlíme a komunikujeme již více než 500 let. V rámci projektu Knihovnědní detektivové nabízíme pedagogům prakticky zaměřený workshop s prvky storytellingu. Tématem workshopu bude fascinující příběh prvního podnikatele v informačních technologiích a okolnosti, které vývoj geniálního způsobu rychlejšího a levnějšího šíření textu provázely.

PhDr. Veronika Sladká

Veronika je energická a nezastavitelná. Je to motor skupiny, sběrač informací a propojovatel historických okolností. Fascinuje ji krása starých knih stejně jako osudy jejich tvůrců a nezáživná historická fakta se v jejím podání stávají dobrodružnou výpravou.

Knihovnědní detektivové v digitálním světě

Většina literárních pokladů minulosti je dnes dostupná v digitální podobě na internetu. V posledních letech vznikla řada projektů, které zpřístupňují tyto nejvzácnější literární památky v online prostředí interaktivní, hravou formou. Na workshopu si některé z nich blíže představíme. Ukážeme si, jak zjistit zajímavé informace nejen o knize samotné a její výrobě, ale i o jejích tvůrcích a čtenářích. Z workshopu si odnesete mnoho praktických tipů a podnětů do výuky českého jazyka, dějepisu nebo mediální výchovy.

Mgr. Markéta Kučerová

Co nás učíš, Narcisi?

Proč je důležité si o Narcisovi vyprávět zrovna v dnešní době? Pojdme se vydat společně na cestu časem a připomenout si Ovidia a jeho nejnámější dílo - Proměny a osud Narcise. Všimneme si paralel s našimi životy? Společně užaseme nad výtvarnými vyobrazeními Narcise a zkusíme odhalit smysl symbolického jazyka příběhu. Nalezneme v jeho tragickém konci naději? Workshop o lepším porozumění příběhu Narcise, výtvarnu, starých tiscích, jedné databázi a lásce.

Mgr. Markéta Kučerová

Markéta je psycholog a komunikátor Knihovnědného oddělení. Přístupuje k práci skrze psychoanalýzu, celistvost a propojenost. Neexistuje pro ni čas. Všechny příběhy jsou teď a tady. Vše se odehrává najednou a vše je propojeno. Vždy má dobrou náladu a pochopení jak pro celý tým, tak pro potřeby jednotlivce ve skupině. Je studnicí příběhů a skvělým vypravěčem.

ODBORNÍ GARANTI

PhDr. Markéta Pravdová, Ph.D., MBA

Ústav pro jazyk český AV ČR

Působí v Ústavu pro jazyk český AV ČR jako zástupkyně ředitele a v Kanceláři AV ČR jako členka Akademické rady AV ČR. Je autorkou knihy *McDonald's – tak trochu jiná kultura?* (Karolinum, 2006), spoluautorkou Internetové jazykové příručky (prirucka.ujc.cas.cz), editorkou a vedoucí autorkou několika kolektivních monografií, například *Jsmo v češtině doma?* (Academia, 2012), *Akademická příručka českého jazyka* (Academia, 2014, 2. vyd. 2019), *Čeština nově od A do Ž* (Academia, 2016), zpracovatelkou normy ČSN 01 6910 (ÚNMZ, 2014) a autorkou řady odborných studií, popularizačních textů a mediálních projektů.

PhDr. Robert Kolár, Ph.D.

Ústav pro českou literaturu AV ČR

Působí v Ústavu pro českou literaturu Akademie věd ČR, kde se věnuje teorii verše. V minulosti působil jako učitel českého jazyka a literatury na Anglickém gymnáziu v Praze. Je autorem či se spolupodílel na tvorbě knih *Teorie literatury: učebnice pro střední školy* (Fraus, 2014), *Úvod do teorie verše* (Akropolis, 2013), *Interpretace textů (nejen) ke státní maturitě* (Akropolis, 2010). Řídí *Seminář České knihovny*, edici přinášející interpretace literárních děl pro učitele a studenty. Je členem redakční rady časopisu *Český jazyk a literatura*.

